

אגעדאנק

על פרשת השבוע

פרשת יתרו תשע"ז

כל הזכויות שמורות למו"ל אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים (יח, א) כתב רש"י "מה שמועה שמע ובא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק". יש לדקדק בזה מהו "שמע ובא" יכול היה לכתוב "מה שמע, קריעת ים סוף וכו'", ועוד, הרי מפורש בפסוק ששמע שהקב"ה הוציא את ישראל ממצרים?

ויש לבאר, שיתרו היה לו קצת חטא במה בהיה מיועצי פרעה להרע לישראל. ואף שהוא ברח משם כדאיתא בגמ' (סוטה יא, א), מכל מקום, על עצם היותו מחובר לאנשי רשע ועוברי עבירה, נזקק לכפרה כמו שאומרת הגמ' (מכות ה, א) שהנטפל לעוברי עבירה נענש כמותם. והנה יתרו כבר זנח מזמנו את הע"ז, ועשה תשובה. אבל כעת בקריעת ים סוף נתחדש לו מדתו של הקב"ה, מדה כנגד מדה, בדבר אשר זדו – עליהם. ומזה הבין שגם תשובתו הוא, צריך להיות בדרך של 'מדה כנגד מדה'. וכיוון שחטא בעצה רעה' צריך לתקן את עצמו בעצה טובה'. ואכן החליט בדעתו שבאם ביום מן הימים יתגלגל שיעברו בני ישראל דרך מקום מושבו, ישיאם עצה טובה. אבל לא מצא שום חיוב לטרוח ולהגיע אל בני ישראל כדי להשיאם עצה טובה, ובפרט שכהם נמצאים במדבר רחוק ממקום ישוב.

לאחר זמן מועט, שמע שבאו עמלק להילחם עם ישראל, ועמלק הרי נעקר ארבע מאות פרסה ממקומו בכדי להילחם עם ישראל, ואז נשא קל וחומר בעצמו, אם בשביל להרע כך, להיטיב לא כ"ש. והוא אומר מה שמועה "שמע ובא", ומתריך: "קריעת ים סוף" – שמזה למד את דרך תשובתו כנ"ל במדה כנגד מדה, "ומלחמת עמלק" שמזה הבין שהוא צריך לטרוח ולבוא אל בני ישראל.

ויצא משה לקראת חתנו וישתחו וישק לו וישאלו איש לרעהו לשלום ויבאו האלה (יח, ז)

וברש"י "איני יודע מי השתחוה למי כשהוא אומר איש לרעהו מי הקרוי איש זה משה שנאמר והאיש משה". שואל החת"ס הרי גם אצל יתרו מצינו שנקרא איש כדכתיב "ויאל משה לשבת את האיש", ועוד, למה בחר רש"י להביא דוקא את פסוק זה, הרי מצינו לפניו בפרשת כי תשא "והאיש משה"? ומתריך, שאכן ההוכחה שמשה השתחוה הוא לא ממה שכתוב "והאיש" על משה, אלא בתוכן הפסוק: "והאיש משה עניו מאוד", אם כן, במצב כזה שמצד אחד ניצב יתרו שהוא חותן משה ומצד שני נצב משה רבן של ישראל, מי יכנע לפני מי? אומר רש"י "איני יודע מי השתחוה כלפי מי", ומתריך, תדע לך שוודאי שמשה רבינו הוא נכנע, ומכלן? שהרי נאמר "והאיש משה עניו מאוד" (תורת משה לחת"ס)

כי יהיה להם דבר בא אלי ושפטתי בין איש ובין רעהו והודעתני את חקי האלקים ואת תורותיו (יח, טז)

כשהיה הגה"ק רבי אברהם אביש רב בפרנקפורט שעל נהר מיין, פרץ שם סוחר עברייני את חומת השבת והיה פותח חנותו בשבת. ביקש הרב להפגש עם הסוחר העברייני כדי לשדלו בדברים ולהשפיע עליו שיחזור למוטב ולא עלה בידו, ולמה? שכן מבית הכנסת מנע הסוחר רגלו. ולהזמינו לביתו, אי אפשר שכן גבר אלים הוא, וחזקה עליו שיסרב לבוא בידועו במה המדובר. שהרב ילך אליו? הרי יש בזה משום השפלת כבוד התורה וממילא תיפגם השפעת המעשה.

מה עשה, נטל עצה עם נפשו ושולח וקרא לאחד מנכבדי הקהילה שהיה מן הלקוחות הטובים של אותו סוחר, וצוה עליו לקחת כמות גדולה של כל מיני סחורות אצל סוחר זה בהקפה, וכשיגיע זמן הפרעון יסרב לשלם, אלא ידרוש את התובע שיעמיד אותו לדין תורה לפני הרב, וכשיהיה הלה בביתו יוכל לקחת עמו דברים על דבר החילול שבת.

עשה הסוחר כמצוות הרב, וכשהופיעו שני הצדדים לפני רבי אברהם אבוש לדין, עוד טרם הוציעו את הטענות ומענות, הושיט הנתבע לתובע את כל סכום התביעה במזומנים טבין ותקלין. אותה עשה גילה הרב לסוחר שכל זאת לא היה אלא כדי להפגש עמו בענין בית מסחרו הפתוח בשבת ומיד הוסיף הרב כמה דברי הסבר ומוטר השכל, בדברים היוצאים מן הלב על בעל העבירה.

אמר הסוחר, נחא, הריני מקבל על עצמי שמירת שבת, אך יורשה לי לשאול את הרב שאלה אחת: מהיכן לקח הרב היתר להשתמש בהמצאות מרמה ודין תורה בדוי למען שמירת השבת?

"דבר זה" השיב לו הרב "למדתי מפסוק מפורש", בפרשת יתרו כתוב "כי יהיה להם דבר בא אלי" אם יש לפעמים לרב דבר שאודותיו הוא צריך להפגש עם משהו ואינו מוצא הזדמנות נאותה לכך, מה יעשה? אומרת התורה: "ושפטתי בין איש ובין רעהו" - תגרם שיבא אליך למשפט, ודרך אגב תהיה לי ההזדמנות לקיים "והודעתני את חקי האלקים ואת תורותיו"...

והודעת להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו (יח, כ) כשהיה פעם הרב החסידי הברון שמעון זאב ראטשילד בעיירת המרפא מארינבאד, היה שם באתו הזמן גם הגה"ק בעל 'הכתב סופר', ומדי יום ויום ביקר אותו השר במעונו. יום אחד, לא חש כ"כ בטוב בעל הכתב סופר, וכשבא השר לבקרו לא התעכב שם הרבה, אלא תיכף פנה ללכת, הצטדק השר לפניו ואמר שהגמרא אומרת (בבא מציעא

אנשים רואים בספרים דברי התעוררות, עד כדי כך? שומעים ממוכחים, מגידים, דרשנים. שומעים רבות, אבל מי שבאמת שומע – זוכה! הבה ונסביר היטב: רש"י אומר "מה שמועה שמע ובא? קריעת ים סוף ומלחמת עמלק".

השאלה ידועה, אין ספק שקריעת ים סוף היה נס גדול בהרבה ממלחמת עמלק, נס נגד הטבע ממש היום נגזר, וכל הניסים. לעומת מלחמת עמלק שנכון ש"כאשר ירים משה את ידו וגבר ישראל וכו'" אבל בכל זאת, המלחמה התנהלה בדרך הטבע. נשאלת אם כן השאלה, אם יתרו שמע על קריאת ים סוף, מה צורך יש בתוספת של מלחמת עמלק? ביאר רבי אליהו לופיאן זצ"ל, פלאי פלאים: חז"ל באים לגלות את צורת השמייעה שלו, לא רק את מה שמע אלף איך הוא שמע.

יתרו לא שמע על שני נסים בנפרד, אלא ששמע על קריאת ים סוף ומלחמת עמלק גם יחד. הוא התבונן במיתחש בעולם. כאשר היתה קריעת ים סוף התעוררה סערה בראשי אומות העולם: "שמעו עמים ירגזו חיל אחזו יושבי פלשת" והנה לאחר מכן הגיע עמלק להילחם עם ישראל, "ויבא עמלק להילחם עם ישראל ברפידיים". איך יכול להיות דבר כזה, אחרי שכל העולם מודע מוקריעת ים סוף, עמלק מעז פניו ככלב, לא איכפת לו שום דבר, והוא בא להילחם עם ישראל? ככה? קריעת ים סוף - ומלחמת עמלק, עד כדי כך?!

שמע יתרו: איך לא שומעים!... אין נראים אנשים שלא שומעים!... אם האזון שומעת היטיב, אם יש לו שמיעה רוחנית עמוקה, על ידי כך כל האברים מתרפאים שנאמר "שמעו ותחי נפשכם", יש לו ישועה כללית. כי הוא שומע ותוהו. אחרי שיחת מוסר לפעמים השומע מפטיח: "תודה רבה, חזק וברוך!" יוצא והולך הלאה בדרכו כמקודם, כבתחילה.

אתם יודעים מה שמספרים מנעשה'ה אלה [מנעשה]. היה פעם יהודי עולה חדש שהגיע לארץ ישראל ועובד קודש רח"ל על עצה על עץ תאנים, קטף ואכל. והעץ לא היה שלו. חלף שם יהודי עטוף בשלית שיצא מבית הכנסת, וקרא לעבור: "י' יהודי, שבת היום! האם אתה יודע כמה איסורים אתה עובר? זכור את יום השבת לקדשו, שמור את יום השבת לקדשו, מחלליה מות יומת, כל העושה בו מלאכה יומת, הרבה עבירות, ומלבד חילול השבת הרי האילנות לא שלך: לא תגנב. לא תגזל. אתה גם אוכל את התאנים ככה, בלי לבדוק, זו סכנת תולעים, שרצים - איסורים על גבי איסורים..."

כך, העניק לו דרשה שלמה של "הוכח תוכיח", והיהודי המשיך ואל, והוא חזר שוב בקול רם על פרטי האיסורים והפסוקים שהאיש נכשל בהם. לפתע פנה אליו העולה החדש ואמר: "כמה מיוחד כאן בארץ הקודש, בחז"ל לא היו לנו דברים כאלו. ב"ה, כאן אפשר לאכול תאנים מתוקות, וגם ברוך השם, לשמוע בנתיים פסוקים ודברי תורה..."

הוא שומע פסוקים - מחלליה מות יומת" "לא תגנב", ונהנה, אוכל תאנים גנובות ושומע דברי תורה. האם זה נקרא שהוא שומע?!

לעומת זה, גדולי ישראל "שמעו", אספר לכם מעשה נפלא שבתו של ר' יידל בו יאר שמעה את הפרטים מבחו של בעל המעשה.

אתם יודעים כי החזון איש זכותו תגן עליו, לצורך בריאותו נזקק להליכות קעות מידי יום ביומו. אפשר לתאר מה הוא עשה בהליכה, לא מה שאנחנו עושים...

יצויין שהחזון איש היה חולה וחלש כל ימיו. עוד מימי מגוריו בחו"ל, היו עובדה שפעם נכנס איליו אחד התלמידים וראה שהוא כותב בדף של החידושי תורה שלו: "ואין הספר תחת ידי". שאל התלמיד: "רביה, הנה אני רואה שהספר נמצא פה בארון?", אמר לו החזון איש: "בארון? אבל לא תחת ידי... כי אין לי כח לקרוא לטילול את הספר מהארון", מבהיל החולשה שהיתה לו, ועמה - צמח ונהיה גדול מאוד - החזון איש. כאמור, ההליכה היתה חלק מרפואתו. פעם אחת, כאשר הלך עם המלוה, שתק, שתק והלך, והגיע עד רמת גן. היום לפתע את הראש ושאל: "היכן אנחנו נמצאים?" והמלוה השיב: "אנחנו ברמת גן".

"אוי, כזה תוספות קטנצ"ק לוקח כל כך הרבה זמן..." - אמר החזון איש. פעם אחת (כפי שסיפרה ה"ל), כאשר פסע בשולי העיר, הגיע מולם יהודי תושב אותו רחוב, פנסיור [שומר מצוות] שראה לפניו יהודי זקן המטייל במקום מידי יום, נישא אל החזון איש ואמר לו: "מדוע אתה מסתובב סתם ככה ברחובות? אין לך מה לעשות? זו לא הדרך, לא ראוי לאדם להסתובב סתם ככה".

למחרת, חזון איש" הגיע שוב, והיהודי, שהתגורר במקום, המתין במרפסת ביתו לראות אם הזקן יבא שוב. והנה באמת רואה אותו שוב. יד מביתו לרחוב והתחיל לדבר בקול צעקה: "אמרת לך כבר אתמול, ומדוע אתה לא שומע! אמרתי לך שאין זו הדרך הישרה לטייל סתם ככה באמצע היום, האם אין לך מה לעשות בחיים?!"

"חזון איש" הקשיב ואמר לו: "ר' איד, תגיד לי מה אתה רוצה ממני? מה רצונך שאעשה, תסביר לי מה כוונתך?!" "מה אני רוצה? שתשב ותגיד תהילים [במקום לטייל סתם]...! הם נפרדו. "חזון איש" שב לבתו. למחרת, כמובן לא הלך באותו כיוון... אחרי תקופה קצרה אותו יהודי היה זקוק לישועה, ושמע כי לא רחוק - ביני ברק" נמצא "חזון איש" שנהנים ממנו עצה ותושיה. אמרו לו כי כדאי ללכת איליו. הלך, הגיע, המתין בתור. כשהגיע תורו ונכנס - חשכו עיניו. הוא נזכר מיד שזה היהודי שלפני כמה חדשים צעק עליו ברחוב.

הוא כבר שכח לחלוטין לשם מה הגיע, והתחיל רק לבקש רחמים: "רביה, שהרבי יסלח לי, לא ידעתי שזה הרב. חשבתי שאני פוגש סתם יהודי המסתובב לו, אני מבקש מתחלה סליחה וכפרה, רבי, ברחמנות, יסלח לי! לא ידעתי!..."

הוא אמר לו "חזון איש": מדוע אסלח לך? על מה אסלח? אתה אמרת דבר טוב מאוד, האמן לי, מאז שאמרת לי 'לך תגיד תהילים' כל יום אני אומר תהילים. זה טוב מאוד, אמרת דבר הגון".

אי אי! אתם שומעים רבות? החזון איש שומע מיהודי 'לך תגיד תהילים' וחושב לעצמו - זה דבר טוב, למה לא? וגם אם ברור לו לחזון איש שאם היהודי המוכיח היה יודע מי הוא לא היה אומר לו מילה - לא איכפת לו. אם היהודי אמר תוכחה, עליו להאזין לדברי המוסר, לשמוע ולהקשיב (כי כך רצונו של מקום שייאמרו לו עתה המילים הללו) כח השמייעה!

הנאה כלשהי... ומרגע לרגע גבר חן האיש בעיני המלך. "אדוני המלך", נענה האיש בענוה, "לפני כחודש נפטרתי אמי, שהתגוררה בטהרן, אולי יודע המלך כיצד קרא לה?...". מעשה נוסף המראה כיצד דואג הקב"ה שאומות העולם יפריסו יהודי - גם במצבים בלתי גיוניים לחלוטין ספר ה"בן איש חי", ומעשה שהיה כך היה: יהודי אחד מחוסר פרנסה החליט לפרסם את עצמו כיועד עתידות ולנסות להתפרנס מן העניין בכבוד. בדרך כלל היה נוהג להבטיח לבני אדם הצלחות כאלו או אחרות - ממין הדברים שאנשים אוהבים תמיד לשמוע - אך באחד הימים נתקל בעניה קשה: בארמונו המלך ארעה פריצה לכספת הגדולה ורכוש יקר ערך נגנב. המשטרה לא הצליחה למצוא את עקבות הגנבים, ואי מי, אשר שמעו של מגיד העתידות היהודי האזינו, המליץ עליו חגום.

המלך קרא לו באופן אישי והורה לו לעשות כל שביכלתו כדי למצוא את הגנבים, וענינו של היהודי חשכו... מנין לו לדעת מי הם הגנבים? מי יודע מה יגזור עליו המלך כשיאכזבו אותו? בלית ברירה החליט כי לכל הפחות הוא ינסה לדחות את הקץ, לכן פנה אל המלך ואמר: "אני זקוק לשלושים יום עבור פענוח העניין הזה, וגם לשלושים תפוחים". התפוחים היו יקרי ערך בתקופה זו, והיהודי החליט כי אם נגזר עליו למות, לכל הפחות יעזוב את העולם מתוך הנאה כלשהי... ח

כאשר הרגו את הצאר ניקולאי י"מ, התגוררתי ברוסיה, ואז היתה ברוסיה חצי שנה של גן עדן כביכול. (הצאר היה אכזר רוצח וכל מה שאתם רוצים, ולאחריו קמו הסוציאליסטים בראשותו של הנשיא קרניסקי, נתנו לסחור ללא הגבלות, פלאי פלאים - אנשים יצאו מכליהם ובאמת הוריוו ממון רב). פרנסתי היתה ממסחר בבורסה. אוהו, סחרתי בזהב ובמרגליות - מבוקר עד ערב, והרווחתי יפה.

בוקר אחד, יצאתי מביתי בבעה שמונה לאחר תפילת שחרית, בדרכי לבורסה. אני בדרכי עם מזוודה קטנה ביד. היה בה ממון רב. כאשר צעדתי כך ברחוב, לפתע שמעתי מאחורי קול קורא: "עשירי! עשירי!". קול זה לא היה מצוי רבות במחוזותינו, נו, יהודי מבקש "עשירי" הסבית את ראשי, פניתי מדרכי, חזרתי לאחורי והוא הסביר: "יש לי יארציט של אבא, יום האחרון שלו, אולי תיכנס לביתי להשתלשלת מנין?" הסכמתי.

נכנסתי אחורי לחצר. הלכתי עד פתח הבית ונכנסתי, ואז כביכול נהיה לי חושך בעיניים: ארבעה אנשים היו שם.

"עשירי!?" שאלתי בתמיהה: "אתה אמרת שאני עשירי, והנה אני חמישי, אני הולך! (למה רימתני?)" הכרזתי.

אתה לא תלך!..." נעמד בפתח הדלת והתחנן: "כאשר יהיה לך יארציט גם אתה תתנהג כך...". כאשר שמעתי דיבורים כאלו, רחמתי עליו, חשבתי: "טוב, נו, מה אפשר לעשות, אני כבר כאן, אמתי עד שיהיו עשה אנשים, שיאמר קדש על אביו".

ישבתי על קצה הכסא, בקוצר רוח. הוא יצא לחפש. מסתבר שגם לאחרים אמר "עשירי", עד שלאחר כרבע שעה בערך, נאספו עשרה. חשבתי לתומי שהנה בעוד דקה אני הולך לבורסה, האיש יאמר קדיש ומגמנו, אך לא, הוא החל "הודו"...

"שחרית?!" שאלתי.

"כן! שחרית!?" השיב. חשבתי שאני מתפקע.

קמתי לצאת. והוא נעמד שוב בפתח הבית: "ה' יהודי אתה לא הולך, יש לי יארציט של אבא!" התיאשתי והרהרתי: "אחחר שעה למסחרי, אפסיד כסף, למען מצוה עם יהודי וגמרוני." התיישבתי על מקומי.

כאשר התפילה הסתיימה בייך אותי בכל הברכות וב"ישיר כח" וכמובן שכעת לאחר המצוה כבר לא התחרטתי על מה שעשיתי. יצאתי שמח וטוב לב (שמעתי כן מהרבי שלי, ר' אהרן קצנלבוין - אומר ר' שלום - כי כלל ידוע הוא, שקודם המצוה יש יצר הרע, אבל לאחר המצוה, גם אם נתנו לאדם חמישים אלף שקל הוא לא ימכור אותה). הייתי שבע רצון. צעדתי עם המזוודה לעבר הבורסה.

כאשר התקרבתי, כמאה מטר לפני הכניסה נישא אלי אדם ולחש לי בסערה: "הסתלק מכאן, הורגים בבנין הבורסה! רוצחים! ברח" - היה זה הבוקר שהקומוניסטים עלו לגדולה. הם נכנסו דבר ראשון לבנין הבורסה - "וכבר הספיקו להרוג שבעים סוחרים עשירים" אמר לי האיש ודחק אותי אחורה. הפניתי ראש ונעלמתי על נפשי.

"אז אני אומר לרב" - סיים את סיפורו "הפסד מצוה כנגד שכרה": "אחזתי חצי שעה, הפסדתי - אפסד מצוה" - ומה קבלתי בעתה? - את החיים! קיבלתי חיים. ועד היום כאן בזכרון משה אני חי לאורך ימים".

הקב"ה יעזרנו להיות עם סגולה לה', ונקיים את המצוות ברווחה, בבריאות ובחיים ונוכה כולנו לחיים ולשלום, לתשובה שלימה, לגאולה שלימה במהרה בימינו אמן, חזק וברוך (להגיד)

"צופים אמרום"

והיו נכנים לשלש ימים" (שמות יט, טו), לטוף ג' ימים, הוא יום רביעי, שהסיף משה יום אחד מדעתו (יש"י, משבת פו ע"א). ויש לזכור, הלא יכולת חכמים לגזור גזרות, מכח התורה שנתנה להם רשות לעשות כל: "ושמרתם את משמרתיי" (ויקרא יח, ל), עשו משמרת למשמרת (יבמות כא ע"א). וכאן, גזר משה רבינו עוד לפני מתן תורה, ומכאן מה גזר.

את התשובה כמו את התשובות כולן - מצאתי בגמרא.

כידוע, אמרו (ערוכין ג' ע"ב) שהלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שאין בדרורו של רבי מאיר כמותו. מפי מה לא קבעו המאורות, מפני שלא ירדו חבריו לטוף דעתו. ומצד שני, אמרו (ערוכין פז ע"א) שהלכה כרבי מאיר בגזרותיו, ולשתי ההלכות טעם אחד, וסביר במשל.

ניח, שיש אדם שראייתו מופלאה. ממש כמיקרוסקופ. בקשו חבריו לשתות כוס מים, ועצר בעדם: "חלילה! אני רואה את החידקים משיטים בגימ! שרץ המים הם. על כל חידק מאה חמישים ותשע מלקות (פסחים כד ע"א, מכות טז ע"ב)".

אין הלכה כמותו. כי התורה ניתנה לעין האדם, ולא למיקרוסקופ! אפשר לשתות בלי חשש. אבל אם יאמר לחבריו: "אל תשתו, כי אני רואה במים נגיפי מות" - ולענייני: רבי מאיר העמיק חקר עד שלא עמדו חבריו על סוף דעתו. אמרו לו: התורה ניתנה להבנתנו, ואם אינה משגת עומק דעתך נפסוק כהבנתנו. (מעין מה שאמרו (יבמות די ע"א) שבת שמאי היו מחודדים יותר, והלכה כבית הלל שהיו הרוב.) אבל בגזרותיו, מה לנו אם איננו עומדים על סוף דעתו. אם יודעים או שרואה הוא יותר וצופה למרחוק וחזוה סכנה, דאי נחשוש לדבריו ונציתי לאזהרתו!

זהו שדרש (פסחים פז ע"א) "אני חומה" (שיר השירים ח, י) זו תורה, ותלמידי חכמים "כמגדלות" שמהם מגוננים על החומה, וכמו שנאמר לנביא: "צפה נתתיך לבית ישראל" (יחזקאל ג, יז). וזכור את הסיפור הידוע -

בחדש תמוז תרס"ה הגיע מברק לבית הראשון לציון הגאון רבי יעקב מאיר אלישר זצ"ל. הרב רבינוביץ, רב העיר נובומיסק שבפולין מבקש עזרת אנשי ירושלים. שני יהודים מנובומיסק הגיעו וראו חמישה גויים מבצעים מעשה רצח. לאור עדותם, נגזר עליהם גזר דין מות. הרוחות סוערות בעיר, משום שהגויים המוסתים בטוחים שזו עלילת שקר, ואם הרוצחים יומתו יפרעו פרעות ביהודי העיר, ומי יודע אם לא יתפשטו לכל המדינה. שני העידים עלו לירושלים. הרב מנובומיסק מבקש מפואר באשי ישכנע את העידים לחזור בהם מעדותם, ויציל בכך את הקהילה. למברק מצורף אישור, ששולם עבור מברק תשובה בן מאה ושלוש עשרה מילים. הראשון לציון שלח לאתר את שני העידים, וכינס את עסקני העדה. העידים אישור את נכונות הסיפור. כמו עיניהם ראו את הרצח והעידו בבית המשפט. בכך העירו עליהם את זעם הגויים,

ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אתכם (יה, י)

במדרש ויאמר יתרו ברוך ה' מאן שהביבים גרים לפני הקב"ה יותר מישראל, ותמוה. וי"ל עפ"י הגמ' בחולין (צ"א ע"ב) חביבין ישראל לפני הקב"ה יותר מלאומי השרת שישארל מוציין את השם את שנת תבות שאני שמע ישראל ה' וכי ומה"ש אין מוציין את השם אלא לאחר שלש תיבות כדכ' קדוש קדוש קדוש ד' צבאות, והנה כאן הזכיר יתרו את השם אחר תיבה

אחת, שאמר ברוך ה' והז' ש' המד' ויאמר יתרו ברוך השם מכאן שהביבים גרים לפני הקב"ה יותר מישראל שהם אינם מוציאים ר' ק אחר שני תיבות והוא הזכיר ה' אחר תיבה אחת (מללי אורות)

אנכי ה' אלוהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים (ב, ב)

עוד י"ל מה שנאמר הוצאתיך כו', דהקשו מפרשים למה לא קבלו התורה המלאכים דיש להם טענת בר מצואה, ותירצו

בדרך הדרוש

אחת, שאמר ברוך ה' והז' ש' המד' ויאמר יתרו ברוך השם מכאן שהביבים גרים לפני הקב"ה יותר מישראל שהם אינם מוציאים ר' ק אחר שני תיבות והוא הזכיר ה' אחר תיבה אחת (מללי אורות)

אנכי ה' אלוהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים (ב, ב)

עוד י"ל מה שנאמר הוצאתיך כו', דהקשו מפרשים למה לא קבלו התורה המלאכים דיש להם טענת בר מצואה, ותירצו